

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. I. Quæ sint præcipuæ species, seu divisiones peccati?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

nem, quia per quodlibet peccatum mortale A
convertitur peccans ad bonum creatum tan-
quam ad finem ultimum, & à Deo verè sine ul-
timo avertitur, in quo Deus ipse summè offen-
ditur, ut docet S. Thomas qu. 28. de verit. art.
2. his verbis: *Quicumque rem aliquam digniorem
indigniori postponit, injuriam ei facit, & tan-
tò amplius, quanto res est dignior. Quicumque au-
tem in re temporali finem sibi constituit, quod fa-
cit omnis mortaliter peccans, ex hoc ipso quantum
ad affectum suum præponit creaturam creatori, di-
ligens plus creaturam quàm creatorem.*

Ex his intelliges rationem injuriæ, & ratio-
nem defectus seu mali moralis in peccato, non
esse ex æquo distinctas, sed se mutuo include-
re, & unam non posse perfectè præcindi ab al-
tera: impossibile enim est, quòd concipiatur
peccatum ut est defectus moralis, quin etiam
concipiatur, ut est transgressio legis divinæ, &
avertio à Deo ut ultimo fine, subindeque ut
contemptus & injuria Dei ut legislatoris & ut
ultimi finis.

72. Objicies primò contra istam assertionem: Phi-
losophi morales cognoverunt essentiam peccati,
& tamen non cognoverunt esse Dei offensam:
nam ut ait D. Thomas hic art. 6. ad 4. *A Theolo-
gis consideratur peccatum præcipuè secundum
quòd est offensam contra Deum; à Philosopho au-
tem morali, secundum quòd contrariatur rationi.*
Ergo non est essentiale peccato quòd sit injuria
seu offensam Dei.

73. Respondeo, quòd licet Philosophi morales
non considerent peccatum formaliter & expli-
citè ut est offensam Dei (sub qua ratione illud
considerant Theologi) virtualiter tamen & im-
plicitè illud sub ratione offensæ contemplantur,
quatenus illud inspiciunt seu considerant ut con-
trarium dictamini rectæ rationis, quod (ut su-
pra ostendimus) est lex ipsa naturalis, à Deo &
lege æterna derivata, & mentibus hominum
impressa: & propterea D. Thomas non dicit
absolutè quòd peccatum consideratur tantum à
Theologis ut est offensam contra Deum, & à Phi-
losopho morali, ut contrariatur rationi, sed di-
cit quòd præcipuè sub hac diversa ratione ab ip-
sis inspicitur; quia certum est quòd sub utraque
illa ratione, saltem virtualiter & implicitè, ab
utrisque consideratur: nec defuere inter Phi-
losophos, qui formaliter & explicitè cognove-
runt peccatum ut erat offensam Dei; & propte-
rea Augustinus lib. 8. de Trinit. cap. 10. & 14.
laudat Platonem, eò quòd docuerit, in rebus
humanis nihil esse Deo gratius virtute, nihilque
odiosius vitio & peccato.

74. Objicies secundo: Quicquid est essentiale
peccato, provenit illi ab objecto à quo specifi-
catur: Sed ab objecto solum provenit peccato
ratio mali, sive defectus moralis; ratio verò
injuriæ seu offensæ provenit ei ex ordine ad per-
sonam offensam, quæ est distincta ab objecto
peccati: Ergo non est essentiale peccato, quòd E
sit injuria seu offensam Dei.

75. Respondeo concessâ Majori, negando Mi-
norem: nam in objecto peccati virtualiter
includitur Deus ut legislator, & ut ultimus
finis; ut legislator quidem, quia objectum
peccati est moraliter malum, ac proinde à di-
vina lege positiva aut naturali prohibitum; ut
ultimus finis verò, quia in moralibus objectum
aliquod præcipitur, aut prohibetur, in ordi-
ne ad Deum ut ultimum finem: unde ratio inju-

riæ seu offensæ contra Deum, ut legislatorem;
& ut ultimum finem, virtualiter & implicitè
includitur in peccato, quatenus est malum mo-
rale, & ab eo nequit perfectè præcindi.

DISPUTATIO II.

De distinctione peccatorum.

Ad questionem 72. Divi Thomæ.

COGNITA jam peccatorum naturâ,
sequitur ut multiplicem eorum distin-
ctionem ac differentiam declaremus:
*Peruus enim Medicus (inquit Chryfologus) qui
plenam egris desiderat conferre medicinam, im-
pietatis profundos patefacit recessus; operos pec-
catorum nudat morbos; impietatis offentat secre-
tum virus; vitiorum naturas, origines delictor-
um, radices criminum, mirabili ratione depro-
mit. Sic egras mortalium mentes, moderatione piâ,
pro ætate, pro sexu, pro tempore, pro viribus,
ad salutem perpetem divinâ curatione perducit.*

ARTICVLVS PRIMVS.

C *Quæ sint præcipuæ species, seu divi-
siones peccati?*

LICET peccato nulla sit forma, nullaque
species, varias tamen & infinitas propemodum
ei assignant Theologi formas & species, juxta
vel objecti, vel principij, vel subjecti, vel
circumstantiarum diversitatem: quæ brevi-
ter hic exponendæ sunt.

Prima & generalis divisio est in peccatum
originale, quod derivatur ab Adamo, & per
originem seu generationem transfunditur in
posteris; & in personale, quod propria volun-
tate peccantis committitur, & ab alio non deri-
vatur. De quo infra.

Secunda est in peccatum actuale & habituale.
D Primum est actus malus & difformis regulis morum:
secundum verò consistit in quadam macula,
quæ in anima relinquitur ex peccato actuali,
& in ea remanet, donec per gratiam sanctifi-
cantem auferatur. De quo infra cum agemus
de effectu peccati.

Tertia in peccatum mortale & veniale: Illud
infert mortem animæ, eam privando gratiâ &
charitate, & avertendo ab ultimo fine; istud
verò, nec gratiâ, nec charitate privat, sed ejus
tantum fervorem diminuit, nec avertit ab ul-
timo fine, sed ab ejus consecutione retardat; un-
de veniale dicitur, quia leve est, comparatione
alterius, & veniâ maximè dignum. De hac
etiam duplici specie fusè infra differemus.

Quarta in peccatum commissionis & omissionis.
Illud consistit in productione alicujus actus
mali & difformis regulis morum: illud est caren-
tia seu privatio alicujus actus debiti & lege præ-
cepti. Primum pugnat cum præcepto negati-
vo, ponens actum qui jubetur non poni: se-
cundum cum affirmativo, negligens actum qui
præcipitur. Unde Augustinus lib. de perfect. ju-
stit. cap. 1. *Duobus modis constat esse peccatum,
si aut fiant illa quæ prohibentur, aut illa non
fiant*

fiant qua iubentur. Circa utrumque hoc genus A peccati plures & graves occurrunt difficultates, disputatione sequenti discutienda.

5. Quinta est in peccata carnalia, & spiritualia; à quibus abstinendum esse monet Apostolus 2. ad Corinth. 2. dum ait: *Emundemus nos ab omni inquinamento corporis & spiritus*, id est ab omnibus peccatis, tam carnalibus, quam spiritualibus. Illa sunt quæ perficiuntur in delectatione carnali, ut gula, & luxuria, quæ in delectatione ciborum & venereorum consumuntur: ista quæ perficiuntur in delectatione spirituali, ut superbia, invidia, & similia, quæ in sola apprehensione alicujus rei concupiscunt, vel ad votum habitæ consumuntur. Prima plus habent de conversione quam de averfione; secunda è contra plus de averfione quam de conversione: unde ista quoad culpam sunt graviora; illa quoad adhesionem majora; sive, ut ait Gregorius, *Peccata carnalia minoris sunt culpa, & majoris infamia*: & idè homines, qui in peccato non tam Dei offensam quam propriam ignominiam verentur, magis de his quam de illis verecundari solent. Cujus rationem assignat D. Thomas hic quæst. 73. art. 5. in in resp. ad 3. Quia peccata carnalia magis subterfugiunt rationem & discursum, eò quòd sint circa delectationes tactus & gustus, quæ communes sunt nobis & brutis. Unde quodammodo per ista peccata homo brutalis efficitur, & in brutum quodammodo transformatur; sicut per superbiam, & invidiam, aliaque peccata spiritualia, diabolo assimilatur, & Dæmon per malitiam aliquo modo efficitur.

6. Sexta divisio est in peccata, quæ in Deum, proximum, & seipsum perpetrantur; quam egregiè exponit D. Thomas hic art. 4. ubi sic discuit: *Peccatum est actus inordinatus: triplex autem ordo in homine debet esse; unus quidem secundum comparationem ad regulam rationis, prout scilicet omnes actiones & passiones nostræ debent secundum regulam rationis commensurari: alius autem ordo est per comparationem ad regulam divinam legis, per quam homo in omnibus dirigi debet. Et siquidem homo naturaliter esset animal solitarium, hic duplex ordo sufficeret; sed quia homo est naturaliter animal politicum & sociale, idèd necesse est quòd sit tertius ordo, quo homo ordinetur ad alios homines, quibus convivere debet. Quando ergo homo à primo ordine deficit, & detrahit Deo amorem vel reverentiam debitam, dicitur peccare in Deum, ut sacrilegus, hæreticus, blasphemus. Quando deviat à secundo ordine, & passiones suas ratione non regulat, peccat in seipsum, ut avarus, gulosus, luxuriosus. Quando verò à tertio ordine recedit, nec servat proximo jus debitum, vel offendit humanam societatem, cui naturaliter alligatur, tunc dicitur peccare in proximum, ut fures, homicidæ, adulteri &c. De hac divisione videndus est D. Bernardus serm. 1. in festo Apostolorum Petri & Pauli.*

7. Septima divisio est in peccata cordis, oris, & operis, quæ potius est divisio in diversos gradus ejusdem peccati, quam in diversa peccata: iracundus enim v. g. ex hoc quod appetat vindictam, primò perturbatur in corde, secundò in verba contumeliosa erumpit, & tertio procedit usque ad facta injuriosa. Idem patet in luxuria, & quolibet alio peccato, in quo est primò conceptus cordis, scilicet cogitatio, de-

Tom. III.

inde est manifestatio, & locutio, & ultimo completio externa. Vel si mavis cum D. Gregorio alio modo illius gradus distinguere: *Peccatum suggestionem concipiunt, delectatione lætatur, consummatur consensu: suggestio fit per adversarium, delectatio per carnem, consensus per spiritum*. Aliqui quartum addunt gradum, scilicet consuetudinis, qui per quatuor duarum Lazarum designatur, ut ibidem docet Gregorius.

8. Octava est in peccata ex infirmitate seu passione, ex ignorantia, & ex malicia. Primi generis sunt quæ oriuntur ex gravi aliqua tentatione & motione appetitus sensitivi, trahentis voluntatem ad consensum: secundi, quæ procedunt ex ignorantia culpabili & vincibili: tertij, quæ plenà libertate & voluntate committuntur, nullà passione incitante, & nullà ignorantia excusante. Prima dicuntur esse contra Personam Patris, cui attribuitur potentia; secunda contra Personam Filij, cui appropriatur scientia; tertia contra Personam Spiritus sancti, cui bonitas seu amor ex vi suæ processionis convenit.

9. Ultima divisio est in peccata propria, & aliena: illa sunt quæ ab ipso peccante committuntur; ista quæ licèt ab alio committantur, nobis tamen imputantur, & hoc multipliciter, scilicet ratione consilij, præcepti, suasionis, adulationis, protectionis, & propter defectum correctionis. Vel, ut explicat Augustinus, *peccata aliena ea sunt, quæ ex aliorum suasionem committimus: propria, quæ nullo instigante aut suadente, motu proprio perpetramus*. Unde expendens verba illa Psalmistæ: *Ab oculis meis munda me, & ab alienis parce servo tuo*, sic ait: *Delicta mea inquinant me; delicta aliena affligunt me: ab his munda me, ab illis parce: tolle mihi ex corde malam cogitationem; repelle malum suasorem: hoc est, ab oculis meis munda me, & ab alienis parce servo tuo*.

ARTICVLVS II.

Utrum distinctio specifica peccatorum ex objectis quæ respiciunt, vel ex præceptis quibus opponuntur, attendi debeat?

10. NAVARRVS in summa cap. 6. num. 3. & cap. 11. num. 4. & Auctor Instructorij conscientiarum parte 1. cap. 29. asserunt peccata distinguui & multiplicari specie, ad distinctionem & multiplicationem præceptorum, atque ita tot esse in quolibet peccato malitias in confessione detegendas, quot fuerint præcepta quibus tale peccatum prohibetur. Eandem sententiam ex parte tenuisse videtur Durandus in 4. dist. 25. quæst. 5.

11. Oppositum communiter docent Theologum D. Thoma hic art. 1. asserentes distinctionem specificam peccatorum non ex præceptis quibus opponuntur, sed ex objectis quæ respiciunt, esse sumendam: unde licèt aliquis actus per diversa præcepta prohibeatur, & lege divinâ & humanâ, naturali & positivâ veteretur, non induit propterea multiplicem speciem malitiæ moralis, sed unam tantum. Pro resolutione hujus difficultatis,

12. Diligenter observandum est, distinctionem præceptorum ex duplici capite posse desumi: Primò ex parte principij, aut præcipientis; quâ